

Мужик): публікація від 16 липня 2018р. URL: <https://yurgazeta.com/publications/practice/inshe/mediaciya-ta-vregulyuvannya-sporu-za-uchastyu-suddi-v-gospodarskomu-procesi.html>

2. Закон України про медіацію: від 16.11.2021 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>

3. Н.А.Мазаракі: Медіація в Україні: Теорія та практика. Монографія 2018

4. URL:<https://knute.edu.ua/file/MjIxNw==/01ffc81126fed-e4df411eb651af38c1.pdf>

5. Юридична газета Online: «Техніки та методи медіації, які корисно застосовувати в роботі юриста»(Вероніка Волинець). URL:<https://yur-gazeta.com/publications/practice/mizhnarodniy-arbitrazh-ta-adr/tehniki-ta-metodi-mediaciyi-yaki-korisno-zastosovuvati-v-roboti-yurista.html>

Шевчук М.О.,

кандидат хімічних наук,

доцент кафедри архітектури та будівництва,

ЗВО «Університет Короля Данила»,

м. Івано-Франківськ, Україна

ВПЛИВ ІНСОЛЯЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ КОМПОЗИЦІЇ ЗАБУДОВИ

Інсоляція – це сукупність світлового, ультрафіолетового і теплового впливу сонця. Кількісний фактор, що став умовою для інсоляції територій, будинків і приміщень, називається тривалістю інсоляції: час від початку опромінення прямими сонячними променями до його припинення. Інсоляція підрозділяється на: можливу, ту, яка могла б бути, якби небо було постійно безхмарним, і реальну, яка набагато менша можливої інсоляції через хмарність. Виявлення часу початку і кінця інсоляції зовнішніх і внутрішніх поверхонь будинків і кутів падіння сонячних променів на ці поверхні допомагає оцінювати

санітарно-гігієнічні, теплотехнічні, світлотехнічні й інші види впливу сонячного опромінення будинків і споруджень у різних умовах. Це важливо при проектуванні житлової забудови. Сонце - важливий елемент середовища, в якому живе, працює і відпочиває людина. Освітлюючи територію, фасади і інтер'єри будівель, промені сонця значною мірою визначають якість довкілля, чинять великий вплив на мікроклімат, на освітлення і гігієну приміщень, на виразність архітектурних композицій і форм [3, с.63].

Вплив інсоляції може бути позитивним або негативним залежно від інтенсивності, тривалості дії і часу дії сонця. Одне із завдань архітектури в тому, щоб архітектурно-планувальними і будівельними засобами найбільшою мірою використовувати позитивні функції сонця і усунути негативну його дію на людину.

Між променистою енергією сонця і архітектурою існує складний і різноманітний взаємозв'язок.

Оптимізація світлового середовища в приміщеннях може бути досягнута тільки при комплексному підході до проблеми раціонального використання природних ресурсів сонячної енергії. Розрахунки інсоляції і сонцезахисних пристроїв виробляються по так званому розрахунковому часу доби і року, що встановлюється залежно від географічного району будівництва.

Для визначення дійсної інсоляції і ефективності сонцезахисних пристроїв необхідно враховувати різницю між сонячним часом (по якому побудовані інсографіки і сонячні карти) і декретним часом.

Не менш важливу роль у житті людини й всього живого відіграє видиме світло. Воно, як і всі інші промені сонячного спектра, буває у вигляді прямих та дифузних променів. Безбарвне видиме світло охоплює сонячний спектр від ультрафіолетових до інфрачервоних променів у такій послідовності: фіолетові, сині, зелені, жовті, жовтогарячі і червоні промені.

Видиме світло відіграє величезну роль в житті людини у функціональному, психологічному та інформаційному відношенні. Завдячуючи видимому світлу, через органи зору люди-

на орієнтується в навколишньому середовищі, може безпечно пересуватися, виконувати роботу і функціонувати як цілісний досконалий витвір живої природи – homo-sapiens (людина розумна). На відміну від більшості тварин, вона здатна бачити навколишній світ у „кольорі”.

Під впливом природного світла знаходяться такі функції організму, як дихання, кровообіг, робота ендокринної і ферментної системи, які радикально змінюють інтенсивність життєвих процесів. Ці морфофункціональні процеси великою мірою залежать також від психологічної дії видимого світла, а найшвидше від усього спектра природного освітлення на весь організм й особливо на вітаміно утворюючу функцію організму [2, с.51].

Вивчення хімічних процесів, які відбуваються в організмі людини під дією світла, показало, що він чутливо реагує на зміни освітленості в навколишньому середовищі. Чим нижча освітленість, тим більше знижується життєдіяльність організму, рівень працездатності. Під дією яскравого світла, навпаки, підвищується тонус організму, поліпшується самопочуття. Таким же чином реагує наш організм на зменшення тривалості дня восени і подовження навесні.

Тривале світлове голодування приводить до функціональних порушень нервової системи. Несприятливі умови освітлення не тільки знижують працездатність, але й викликають професійну короткозорість.

Видиме світло сонячного випромінювання не тільки джерело природного освітлення приміщень і довколишнього середовища, воно також є джерелом енергії для рослин, у листі яких відбуваються реакції фотосинтезу. Процес фотосинтезу починається з поглинання світла хлорофілом. Причому хлорофіл поглинають не всі видимі оком промені, а переважно червоні й сині.

Оздоровчу дію сонячної радіації і перш за все її ультрафіолетової складової частини можна вбачати у зниженні рівня захворюваності на рахіт, ревматизм, туберкульоз, бронхіальну астму, сипний тиф, трахому, дизентерію, холеру, чорну віспу, які зараз або зовсім зникли або знизився їх рівень, і він уже

не носить епідемічний характер, бо, завдяки поліпшенню умов життя й забезпеченню санітарно-гігієнічної профілактики сонячним опроміненням у навколишньому і житловому середовищі, цей рівень радикально знизився.

Гігієнічна роль інсоляції та її бактерицидні властивості проявляються також у тому, що під її дією гинуть хвороботворні бактерії і мікроби, такі, як туберкульозні палички, холерні вібріони, стафілококи, стрептококи, віруси грипу тощо. Під її дією, так би мовити, гинуть вегетативні форми бактерій. При цьому бактерицидність ультрафіолетових випромінювань сонячного спектра, його короткохвильової частини у 2000 раз вища, ніж середньохвильової частини видимого спектра. Тобто найактивнішими є короткохвильові промені, менш активні – середньохвильові, ще менш активні – довгохвильові промені ультрафіолетової радіації [4, с. 102].

Раніше дизайнер був обмежений у виборі освітлення інтер'єру і в основному використовувалися можливості природного світла. Особливо наочно образний потенціал світла проявився у культовій архітектурі: використання кольорових вітражів у готичних соборах, суворе світлове рішення протестантських і православних соборів, доповнене мерехтливим світлом свічок. Це викликало у людини особливий стан, налаштувало її на занурення в себе. Світловий ритм, який збігається з архітектурним і включається до нього, підсилюється розкриттям загального композиційного задуму, може бути обґрунтованим і необхідним. Світловий ритм, що створює ілюзорне розчленування форм інтер'єру за рахунок різної яскравості повторюваних архітектурних елементів або чергування тіней, може виявитися руйнівним для сприйняття цілісної композиції.

Світло є надзвичайно важливою компонентою життєвого середовища і, в той же час, одним із найбільш ефективних засобів формування образно-художнього рішення екстер'єру й інтер'єру. Навіть за умови ретельного опрацювання деталей архітектурного простору, меблів, аксесуарів, фактур поверхонь можна зруйнувати створюваний образ неправильно підібраним

освітленням. Насамперед важливі практичні та естетичні цілі освітлення того або іншого інтер'єру. Тобто вибір світлового рішення інтер'єру має співвідноситися з тими видами діяльності, які є або можуть у перспективі здійснюватися в створеному просторі з урахуванням художніх якостей цього простору.

Соціологічні дослідження психологічної ролі інсоляції людини в громадських і житлових будівлях було проведено в Європі (Нідерланди), у республіках Середньої Азії і Кавказу. За результатами дослідження з'явилася можливість виявити найвищу оцінку інсоляції приміщень з орієнтацією на південний схід, а далі оцінка поступово знижується - на схід, південь, південний захід, захід, північний схід. Найгірші умови інсоляції приміщень, які орієнтовані на північ. Опитуванням спеціально вибраних груп населення було встановлено, що здебільшого люди бажають мати квартиру з інсоляцією, при цьому половина опитаних хотіла б мати квартиру з південною інсоляцією тривалістю 2-5 годин. Тривалість інсоляції менше ніж 2 години оцінюється як надто мало сонця, 2-3 години - як задовільна тривалість, а понад 3 години навіть у Данії визнано як надто багато сонця [1, с. 99].

У рамках дослідження було проведено опитування й анкетування жителів 12- і 25-поверхових житлових будинків. При цьому враховувалася орієнтація кімнат за сторонами світу. Розглядалися квартири, в яких одна з кімнат орієнтована на північ, одна - на південь, одна - на захід і одна - на схід. Було проведено опитування мешканців з метою визначення позитивних і негативних відчуттів від інсоляції того чи іншого приміщення, її вплив на процеси життєдіяльності й загального психологічного настрою людей. При орієнтації кімнати на схід позитивні показники категорій «домашня діяльність» і «настрій», що аналізувалися, переважають над отриманими позитивними відповідями жителів за категорією «відпочинок». При цьому найбільша кількість людей, що живуть на 10-16-х поверхах, позитивно оцінювали комфортні умови, які створюються інсоляцією для праці, відпочинку і загального настрою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. ДСТУ-Н Б В.2.2-27:2010 - Настанова з розрахунку інсоляції об'єктів цивільного призначення. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 144 с. (Інформація та документація)
2. Дьомін М., Левітан Я. Соціально-демографічні процеси та основи державної містобудівної політики в Україні. Проектно-планувальні аспекти містобудування. 2004. № 7. С. 47–56.
3. Рувінський Б.М. Будівельна фізика: навчальний посібник. Івано-Франківськ: ІВНТУНГ, 2011. 239 с.
4. Сергійчук О.В. Архітектурно-будівельна фізика. Тепло-техніка огорожуючих конструкцій будинків: навчальний посібник. Видавництво: "Такі справи", 1999.-156с.

*Шутак І.Д.,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри права,
ЗВО «Університет Короля Данила»,
член-кореспондент НАПрНУ,
Заслужений діяч науки і техніки України,
м. Івано-Франківськ, Україна*

ЗАСОБИ НОРМОПРОЕКТУВАННЯ

В Україні відбувається чергова спроба створити закон про закони (закон, у якому закріпити загальні поняття щодо нормативно-правових актів). Створення законопроекту супроводжується активними та плідними дискусіями, зумовленими різним доктринальними позиціями і, значною мірою, формалізованою загальною теорією права, основні положення якої є базовими для цього закону.

Закони про нормативно-правові акти сьогодні діють у більше ніж десяти державах світу. У багатьох країнах, навіть тих, що не належать до континентальної правової системи, діють